

|                                   |                                         |
|-----------------------------------|-----------------------------------------|
| <i>Rodzaj dokumentu:</i>          | <b>Zasady oceniania rozwiązań zadań</b> |
| <i>Egzamin:</i>                   | <b>Egzamin ósmoklasisty</b>             |
| <i>Przedmiot:</i>                 | <b>Język polski</b>                     |
| <i>Formy arkusza:</i>             | OPOP-200-2605                           |
| <i>Termin egzaminu:</i>           | 11 maja 2026 r.                         |
| <i>Data publikacji dokumentu:</i> | 19 czerwca 2026 r.                      |

**Uwagi.**

- Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne, spełniające warunki zadania.
- Błąd rzeczowy dotyczący lektur obowiązkowych skutkuje przyznaniem 0 punktów.

**Zadanie 1. (0–1)**

| Wymagania określone w podstawie programowej <sup>1</sup>                                                             |                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                                     | Wymaganie szczegółowe                                                                                             |
| I. Kształcenie literackie i kulturowe.<br>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...]. | <b>Klasy IV–VI</b><br>1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:<br>1) omawia elementy świata przedstawionego [...]. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

**Rozwiązanie**

FP

**Zadanie 2. (0–1)**

| Wymaganie ogólne                                                                                                     | Wymaganie szczegółowe                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Kształcenie literackie i kulturowe.<br>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...]. | <b>Klasy IV–VI</b><br>1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:<br>7) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz [...] rozumie ich wzajemną zależność. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Rozwiązanie**

D

<sup>1</sup> Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2024 r. poz. 996).

**Zadanie 3. (0–2)**

| <b>Wymaganie ogólne</b>                                                                                              | <b>Wymaganie szczegółowe</b>                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Kształcenie literackie i kulturowe.<br>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...]. | <b>Klasy VII i VIII</b><br>2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:<br>1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje [...]. |

**Zasady oceniania**

2 pkt – poprawne wpisanie 3 liter.

1 pkt – poprawne wpisanie 2 liter.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

*Uwaga.**Kolejność wpisywanych liter nie ma znaczenia.***Rozwiązanie**

BDE

**Zadanie 4. (0–1)**

| <b>Wymaganie ogólne</b>                                                                                              | <b>Wymaganie szczegółowe</b>                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Kształcenie literackie i kulturowe.<br>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...]. | <b>Klasy IV–VI</b><br>1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:<br>9) charakteryzuje [...] bohaterów w czytanych utworach. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Przykładowe odpowiedzi ocenione na 1 punkt**

- *Alicja była bardzo cierpliwa, ponieważ potrafiła siedzieć długo w ciemni i czekać na to, aż zakończy się proces wywoływania zdjęć.*
- *Alicja wykazała się cierpliwością podczas wywoływania klisz w ciemni. Kiedy zdjęcia wywoływały się przez bardzo długi czas, Alicja z zaciekawieniem czekała na zakończenie.*

**Przykładowa odpowiedź oceniona na 0 punktów**

*Dowodem cierpliwości Alicji jest to, że uczestniczyła w wielu konkursach, chociaż tylko raz otrzymała wyróżnienie.*

### Zadanie 5. (0–1)

| Wymaganie ogólne                                                                                                     | Wymaganie szczegółowe                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Kształcenie literackie i kulturowe.<br>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...]. | <b>Klasy IV–VI</b><br>1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:<br>9) charakteryzuje [...] bohaterów w czytanych utworach. |

#### Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

#### Rozwiązanie

FF

### Zadanie 6. (0–2)

| Wymaganie ogólne                                                                                      | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Kształcenie literackie i kulturowe.<br>2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej [...]. | <b>Klasy IV–VI</b><br>1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:<br>11) wskazuje w utworze bohaterów [...] oraz określa ich cechy.<br><b>Klasy VII i VIII</b><br>1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:<br>9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi [...], etycznymi.<br>Lektura obowiązkowa:<br><i>Aleksander Kamiński, Kamienie na szaniec.</i> |

#### 6.1. (0–1)

##### Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

##### Rozwiązanie

„*Kamienie na szaniec*”

#### 6.2. (0–1)

##### Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

##### Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 punkt

*Akcja fotograficzna polegała na tym, że bohaterowie wybijali szyby w zakładach fotograficznych, w których wystawiano w witrynach zdjęcia Niemców. Akcja powiodła się, większość fotografów przestała to robić.*

**Przykładowa odpowiedź oceniona na 0 punktów**

Akcja fotograficzna polegała na rozbijaniu szyb fotografom, którzy na swoich wystawach pokazywali zdjęcia niemieckich żołnierzy.

**Zadanie 7. (0–2)**

| Wymagania ogólne                                                                                                  | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Kształcenie literackie i kulturowe.<br>2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej [...]. | <b>Klasy IV–VI</b><br>1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:<br>9) charakteryzuje [...] bohaterów w czytanych utworach.<br>Lektury obowiązkowe.<br><b>Klasy VII i VIII</b><br>Lektury obowiązkowe. |
| III. Tworzenie wypowiedzi.<br>5. Poznanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania [...].      | <b>Klasy VII i VIII</b><br>1. Elementy retoryki. Uczeń:<br>4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia [...] argumentów przy tworzeniu [...] tekstów argumentacyjnych.                                |

**Zasady oceniania**

2 pkt – podanie tytułu lektury obowiązkowej i bohatera, poprawne uzasadnienie zilustrowane sytuacją z lektury.

1 pkt – podanie tytułu lektury obowiązkowej i bohatera, poprawne uzasadnienie bez zilustrowania sytuacją z lektury.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

**Uwagi.**

- W przypadku, gdy zdający wskaże poprawnie tytuł lektury, nie wskaże bohatera, ale uzasadnienie pozwala go zidentyfikować, otrzymuje maksymalnie 1 punkt.
- W przypadku, gdy zdający nie wskaże tytułu lektury, wskaże poprawnie bohatera i poprawnie uzasadni swój wybór, otrzymuje maksymalnie 1 punkt.
- W przypadku, gdy zdający wskaże poprawnie tytuł lektury i bohatera, ale błędnie uzasadni swój wybór, otrzymuje 0 punktów.
- W przypadku, gdy zdający wskaże poprawnie tytuł lektury i bohatera, ale nie uzasadni swojego wyboru, otrzymuje 0 punktów.

**Przykładowe odpowiedzi ocenione na 2 punkty**

• Tytuł lektury: „Opowieść wigilijna”

Bohater lektury: Ebenezer Scrooge

Uzasadnienie wyboru: Scrooge dokonał pozytywnej zmiany w swoim życiu. Przed wizytami duchów był skąpym, zgorzkniałym starcem. Po spotkaniu z duchami postanowił zmienić swoje życie. Stał się hojnym, życzliwym i troskliwym człowiekiem. Zaczął wspierać biednych, poprawił swoje relacje z rodziną oraz z pracownikiem Bobem.

- Tytuł lektury: „Zemsta”

Bohater lektury: Cześćnik / Rejent

Uzasadnienie wyboru: *Cześćnik i Rejent ciągle kłócili się, ale po ślubie Klary i Wacława postanowili się zmienić i podali sobie dłonie na znak zgody.*

#### Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 punkt

- Tytuł lektury: „Opowieść wigilijna”

Bohater lektury: Ebenezer Scrooge

Uzasadnienie wyboru: *Scrooge postanowił się zmienić i mimo że wcześniej był skąpcem, stał się hojnym człowiekiem.*

#### Przykładowa odpowiedź oceniona na 0 punktów

- Tytuł lektury: „Pan Tadeusz”

Bohater lektury: Jacek Soplica

Uzasadnienie wyboru: *Jacek Soplica dokonał pozytywnej zmiany w swoim życiu, ponieważ zmienił imię.*

#### Zadanie 8. (0–1)

| Wymaganie ogólne                                                                                  | Wymaganie szczegółowe                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| IV. Samokształcenie.<br>3. Rozwijanie umiejętności rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy [...]. | <b>Klasy IV–VI</b><br>IV. Samokształcenie. Uczeń:<br>5) korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego [...]. |

#### Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

#### Rozwiązanie

C

#### Zadanie 9. (0–1)

| Wymaganie ogólne                                                                                                    | Wymaganie szczegółowe                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| II. Kształcenie językowe.<br>3. Poznajowanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka [...]. | <b>Klasy IV–VI</b><br>2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:<br>8) rozróżnia synonimy [...]. |

#### Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

#### Rozwiązanie

AC

**Zadanie 10. (0–2)**

| Wymagania ogólne                                                                                                                                                                                   | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Kształcenie literackie i kulturowe.<br>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia [...] innych tekstów kultury.<br>2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej [...]. | <b>Klasy IV–VI</b><br>2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:<br>12) dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny [...].<br><b>Klasy VII i VIII</b><br>Lektury obowiązkowe:<br>Henryk Sienkiewicz, <i>Latarnik</i> ,<br>Antoine de Saint-Exupéry, <i>Mały Książę</i> ,<br>Aleksander Fredro, <i>Zemsta</i> ,<br>Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i> . |

**Zasady oceniania**

2 pkt – wskazanie dwóch elementów graficznych i wyjaśnienie, w jaki sposób łączą się z treścią wybranej lektury.

1 pkt – wskazanie jednego elementu graficznego i wyjaśnienie, w jaki sposób łączy się z treścią wybranej lektury.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

**Przykładowe odpowiedzi ocenione na 2 punkty**

Tytuł lektury obowiązkowej: „*Latarnik*”

- Element graficzny 1.: *latarnia*

Wyjaśnienie: *Było to miejsce pracy Skawińskiego.*

- Element 2.: *książka*

Wyjaśnienie: *Nawiązanie do sytuacji, kiedy Skawiński zaczytał się w utworze „Pan Tadeusz” i dlatego nie zapalił latarni.*

Tytuł lektury obowiązkowej: „*Mały Książę*”

- Element graficzny 1.: *słoń połknięty przez węża*

Wyjaśnienie: *Na początku utworu narrator opowiada o tym, że w dzieciństwie był pomysłowym i kreatywnym dzieckiem. Dorośli jednak nie doceniali jego wyobraźni, na rysunku namalowanym przez chłopca widzieli zwyczajny kapelusz zamiast słońa połkniętego przez węża.*

- Element graficzny 2.: *samolot*

Wyjaśnienie: *Pilot poznaje Małego Księcia po awaryjnym lądowaniu swoim samolotem na pustyni.*

Tytuł lektury obowiązkowej: „*Zemsta*”

- Element graficzny 1.:  *krokodyl*

Wyjaśnienie: *Klara zażądała od Papkina, aby podarował jej krokodyla jako dowód swojej miłości.*

- Element graficzny 2.: *motyle*

Wyjaśnienie: *Papkin posiadał kolekcję motyli, którą zapisał Klarze w testamencie.*

Tytuł lektury obowiązkowej: „Balladyna”

- Element graficzny 1.: korona

Wyjaśnienie: *Balladyna chciała zostać królową i aby zdobyć koronę, popełniała zbrodnie.*

- Element graficzny 2.: piorun

Wyjaśnienie: *W zakończeniu utworu, podczas burzy, piorun uderza w Balladynę i bohaterka ginie.*

#### Zadanie 11. (0–2)

| Wymagania ogólne                                                                                                            | Wymagania szczegółowe                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Kształcenie literackie i kulturowe<br>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia [...] innych tekstów kultury.      | <b>Klasy IV–VI</b><br>2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:<br>3) określa temat i główną myśl tekstu.                                 |
| III. Tworzenie wypowiedzi.<br>1. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi [...] pisemnych. | <b>Klasy VII i VIII</b><br>2. Mówienie i pisanie. Uczeń:<br>2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza [...]. |

#### Zasady oceniania

2 pkt – poprawne określenie tematu i tego, co na ten temat powiedziano w tekście;  
zachowanie właściwego poziomu uogólnienia.

1 pkt – poprawne określenie tematu i tego, co na ten temat powiedziano w tekście;  
zaburzony poziom uogólnienia.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

#### Uwaga.

*Uczeń otrzymuje 0 punktów, jeśli jego wypowiedź w całości składa się z fragmentów przepisanych z tekstu „Przewodnik po tajemnicach nauki”.*

#### Przykładowa odpowiedź oceniona na 2 punkty

Tematem tekstu jest *znaczenie odkryć i eksperymentów naukowych.*

Autor rozpoczyna swoje rozważania od *przytoczenia legendy związanej z odkryciem dokonanym przez Archimedesesa.*

W dalszej części tekstu *podkreśla znaczenie innych eksperymentów.*

W podsumowaniu *stwierdza, że doświadczenia naukowe pomagają lepiej poznać świat.*

#### Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 punkt

Tematem tekstu są *eksperymenty.*

Autor rozpoczyna swoje rozważania od *przywołania historii okrzyku „Eureka!”.*

W dalszej części tekstu autor opowiada o *innych naukowcach i ich odkryciach lub eksperymentach.*

W podsumowaniu mówi o *sposobach zdobywania wiedzy poprzez eksperymenty naukowe.*

**Przykładowa odpowiedź oceniona na 0 punktów**

Tematem tekstu *jest legenda o Archimedesie*.

Autor rozpoczyna swoje rozważania od *tego, czy Archimedesowi udało się sprawdzić, ile jest cennego metalu w koronie*.

W dalszej części tekstu *podkreśla, że naukowcy nie wierzyli w prawdziwość tego wydarzenia*.

W podsumowaniu mówi, *że wszechświat i granice nauki się rozszerzają, więc różnorodność eksperymentów naukowych nie została jeszcze wyczerpana*.

**Zadanie 12. (0–1)**

| Wymaganie ogólne                                                                                                        | Wymaganie szczegółowe                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Kształcenie literackie i kulturowe.<br>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia [...] innych tekstów kultury. | <b>Klasy VII i VIII</b><br>2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:<br>2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

**Rozwiązanie**

DACB

**Zadanie 13. (0–1)**

| Wymaganie ogólne                                                                                                        | Wymaganie szczegółowe                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Kształcenie literackie i kulturowe.<br>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia [...] innych tekstów kultury. | <b>Klasy IV–VI</b><br>2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:<br>2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

**Rozwiązanie**

FP

**Zadanie 14. (0–1)**

| Wymaganie ogólne                                                                                                        | Wymaganie szczegółowe                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Kształcenie literackie i kulturowe.<br>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia [...] innych tekstów kultury. | <b>Klasy VII i VIII</b><br>2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:<br>1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje [...]. |

### Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

### Rozwiązanie

PP

#### Zadanie 15. (0–1)

| Wymaganie ogólne                                                                                                  | Wymaganie szczegółowe                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| II. Kształcenie językowe.<br>2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych [...]. | <b>Klasy IV–VI</b><br>1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:<br>4) rozpoznaje formy przypadków [...] rzeczownika [...]. |

### Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

### Rozwiązanie

AC

#### Zadanie 16. (0–2)

| Wymaganie ogólne                                                                                                              | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| II. Kształcenie językowe.<br>5. Kształcenie umiejętności poprawnego [...] pisania zgodnego z zasadami [...] pisowni polskiej. | <b>Klasy IV–VI</b><br>4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:<br>1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym [...];<br>2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: [...] przecinka [...]. |

#### 16.1. (0–1)

### Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

### Rozwiązanie

A

#### 16.2. (0–1)

### Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

### Rozwiązanie

PF

**Zadanie 17. (0–3)**

| <b>Wymagania ogólne</b>                                                                                                       | <b>Wymagania szczegółowe</b>                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| II. Kształcenie językowe.<br>5. Kształcenie umiejętności poprawnego [...] pisania zgodnego z zasadami [...] pisowni polskiej. | <b>Klasy IV–VI</b><br>4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:<br>1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;<br>2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych [...]. |
| III. Tworzenie wypowiedzi.<br>1. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi [...] pisemnych.   | <b>Klasy IV–VI</b><br>2. Mówienie i pisanie. Uczeń:<br>1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: [...], ogłoszenie [...].                                               |

**Zasady oceniania**Treść i forma:

|       |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2 pkt | treść zgodna z poleceniem, uwzględnione 2 argumenty, z których co najmniej jeden nawiązuje do tematyki wystawy; uwzględnionych 5 elementów dotyczących formy: kto ogłasza? komu ogłasza? co ogłasza? kiedy się odbywa? gdzie się odbywa?                                    |
| 1 pkt | treść zgodna z poleceniem, uwzględnione 2 argumenty, z których co najmniej jeden nawiązuje do tematyki wystawy; uwzględnione 4 elementy dotyczące formy: kto ogłasza? ORAZ/ALBO komu ogłasza? ORAZ/ALBO co ogłasza? ORAZ/ALBO kiedy się odbywa? ORAZ/ALBO gdzie się odbywa? |
| 0 pkt | treść niezgodna z poleceniem ALBO treść zgodna z poleceniem, ale uwzględnione tylko 3 elementy dotyczące formy: kto ogłasza? ORAZ/ALBO komu ogłasza? ORAZ/ALBO co ogłasza? ORAZ/ALBO kiedy się odbywa? ORAZ/ALBO gdzie się odbywa?                                          |

Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna:

1 pkt – łącznie nie więcej niż dwa błędy (językowe, ortograficzne, interpunkcyjne).

0 pkt – łącznie trzy lub więcej błędów (językowych, ortograficznych, interpunkcyjnych).

UCZNIOWIE ZE SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W UCZENIU SIĘPoprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna:

1 pkt – łącznie nie więcej niż trzy błędy (językowe, ortograficzne, interpunkcyjne).

0 pkt – łącznie cztery lub więcej błędów (językowych, ortograficznych, interpunkcyjnych).

Uwagi.

- Jeżeli uczeń uwzględnia 5 elementów ogłoszenia, a podaje tylko jeden argument, w kryterium „Treść i forma” otrzymuje 1 punkt.
- Jeżeli uczeń uwzględnia 5 elementów ogłoszenia i podaje dwa argumenty, ale żaden z nich nie nawiązuje do tematyki wystawy, w kryterium „Treść i forma” otrzymuje 1 punkt.
- Kategorie „Treść i forma” oraz „Poprawność językowa” oceniamy rozłącznie.

### Przykładowa odpowiedź oceniona na 3 punkty

Uwaga, Uczniowie!

20.06.2026 r. o godz. 13:00 w naszej szkolnej bibliotece odbędzie się otwarcie wystawy prac plastycznych pod hasłem „Młodzi naukowcy”. Każdy uczestnik wydarzenia zapozna się z różnymi osiągnięciami młodych naukowców oraz będzie mógł wziąć udział w warsztatach artystycznych dotyczących różnorodnych technik malarskich.

Samorząd Szkolny

## KRYTERIA OCENY ZADAŃ ROZSZERZONEJ ODPOWIEDZI

### ZASADY OCENIANIA WYPRACOWAŃ

1. Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, egzaminator oceni ją na 0 punktów. Nie sprawdza i nie zaznacza żadnych błędów w pracy. Egzaminator umieszcza dopisek – „Praca nie na temat”.
2. Jeżeli w wypowiedzi uczeń w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź egzaminator przyzna 0 punktów.
3. Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, egzaminator oceni ją na 0 punktów.
4. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. uczeń napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 punktów w każdym kryterium.
5. Funkcjonalność wykorzystania w wypracowaniu utworu literackiego nie oznacza konieczności omówienia przez zdającego wszystkich elementów fabuły, sensów utworu istotnych (z punktu widzenia egzaminatora) ze względu na zagadnienie sformułowane w temacie. Należy jednak pamiętać, że samo przywołanie imienia bohatera literackiego nie jest funkcjonalnym wykorzystaniem utworu.
6. Za utwór literacki w wypracowaniu nie uznaje się: powieści obrazkowej, mangi, scenariusza filmowego, gry komputerowej.
7. Jeżeli wypowiedź zawiera 180 wyrazów lub mniej, jest oceniana wyłącznie w kryteriach: *Realizacja tematu wypowiedzi*, *Elementy twórcze* / *Elementy retoryczne* oraz *Kompetencje literackie i kulturowe*. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.
8. Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, zadania zawartego w arkuszu egzaminacyjnym lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego ucznia, wówczas egzamin z języka polskiego, w przypadku takiego ucznia, zostanie unieważniony.
9. W ocenie wypowiedzi uczniów, którym przyznano dostosowanie warunków przeprowadzania egzaminu, zgodnie z *Komunikatem dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty* w danym roku szkolnym, stosuje się szczegółowe zasady oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego uwzględniające specyficzne trudności w uczeniu się.
10. Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem albo wypowiedzi aprobujących nieetyczne postępowanie bohatera. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

Uwaga: Liczone są wszystkie wyrazy: samodzielne i niesamodzielne.

**Zadanie 18. (0–20)**

Wybierz **jeden** z podanych tematów i napisz wypracowanie.

- Pamiętaj o zachowaniu formy wypowiedzi wskazanej w temacie: napisz **przemówienie** albo **opowiadanie**.
- W wypracowaniu odwołaj się do **wybranej lektury obowiązkowej**. Lista lektur obowiązkowych znajduje się na stronach 3 i 4 tego arkusza egzaminacyjnego.
- Innym utworem literackim w przemówieniu może być także lektura obowiązkowa.
- Twoja praca powinna liczyć co najmniej **200 wyrazów**.
- Zapisz wypracowanie w wyznaczonym miejscu. Nie pisz na marginesie.
- Pisz czytelnie.
- Pamiętaj, że zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem albo wypowiedzi aprobujących nieetyczne postępowanie bohatera.

**WYPRACOWANIE O CHARAKTERZE ARGUMENTACYJNYM**

Temat 1.

**Napisz przemówienie skierowane do rówieśników, w którym przekonasz ich, że pomysłowość to pozytywna cecha osobowości. W argumentacji odwołaj się do wybranej lektury obowiązkowej oraz do innego utworu literackiego.**

*Uwagi:*

- *Argumentowanie nie polega na streszczaniu utworów.*
- *Argumentacja musi być zgodna z poleceniem, wybraną lekturą obowiązkową oraz innym utworem literackim (może to być inna lektura obowiązkowa).*

| Wymagania ogólne                                                                                                                                                                                                                                                                          | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Kształcenie literackie i kulturowe.<br>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].<br>2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej [...].<br>3. Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej [...]. | <b>Klasy VII i VIII</b><br>1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:<br>7) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;<br>9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi;<br>10) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty [...].<br>Zna lektury obowiązkowe. |
| II. Kształcenie językowe.<br>2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.                                                                                                               | <b>Klasy IV–VI</b><br>4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:<br>1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym;<br>2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych [...].                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Klasy VII i VIII</b><br>3. Komunikacja językowa i kultura języka.<br>Uczeń:<br>2) rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| III. Tworzenie wypowiedzi.<br>1. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi [...] pisemnych.<br>4. Rozwijanie umiejętności stosowania środków stylistycznych i dbałości o estetykę tekstu oraz umiejętności organizacji tekstu.<br>5. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania [...]. | <b>Klasy VII i VIII</b><br>1. Elementy retoryki. Uczeń:<br>1) funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;<br>2) gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi [...];<br>3) tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych;<br>4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu [...] tekstów argumentacyjnych;<br>5) odróżnia przykład od argumentu;<br>6) przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego;<br>7) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie.<br>2. Mówienie i pisanie. Uczeń:<br>1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: [...] przemówienie [...]. |

## Zasady oceniania

### 1. Realizacja tematu wypowiedzi

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- wypowiedź jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu
- w wypowiedzi ujęte zostały wszystkie kluczowe elementy tematu, np. czy uczeń w odpowiedni sposób odwołał się do lektury wskazanej w poleceniu
- wypowiedź jest w całości na temat.

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu.</li> <li>• Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione.</li> <li>• Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.</li> </ul>                             |
| <b>1 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu.</li> <li>• Nieuwzględniony jeden element polecenia (inny niż forma). ORAZ/LUB</li> <li>• W pracy występują fragmenty nie dotyczące problemu wskazanego w poleceniu.</li> </ul> |
| <b>0 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO</li> <li>• Nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma).</li> </ul>                                                                             |

**Uwaga dotycząca formy wypowiedzi.**

Wypracowanie musi zawierać cechy charakterystyczne przemówienia jako wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, przeznaczonej do wygłoszenia:

- a) bezpośredni zwrot do adresata,
- b) retoryczne środki językowe, np.: pytanie retoryczne, powtórzenie, porównanie, słownictwo wartościujące,
- c) czasowniki w trybie rozkazującym,
- d) czasowniki w 1. i 2. osobie l. mn. służące podtrzymaniu kontaktu z odbiorcami lub pełniące funkcję perswazyjną,
- e) zaimki odnoszące się do 1. i 2. osoby l. mn. służące podtrzymaniu kontaktu z odbiorcami lub pełniące funkcję perswazyjną,
- f) zjednywanie przychylności odbiorców, np. podkreślenie ich znaczenia, kompetencji itp.

Uczeń może otrzymać 2 punkty, jeżeli:

- w jego wypracowaniu pojawią się bezpośredni zwrot do adresata oraz przynajmniej dwie różne cechy wybrane spośród b) – f); każda cecha powinna być potwierdzona przynajmniej jeden raz, np. uczeń w wypracowaniu użył jednego porównania i jednego zaimka odnoszącego się do 1. i 2. osoby l. mn., tym samym zrealizował podpunkty b) i e),
- wszystkie pozostałe elementy polecenia zostały uwzględnione,
- wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.

Uczeń może otrzymać 1 punkt, jeżeli:

- w jego wypracowaniu pojawią się bezpośredni zwrot do adresata oraz przynajmniej jedna cecha wybrana spośród b) – f), wybrana cecha powinna być potwierdzona przynajmniej jeden raz, np. uczeń w wypracowaniu użył jednego porównania i tym samym zrealizował podpunkt b), ALBO w wypracowaniu występują dwie różne cechy przemówienia spośród b) – f), a nie występuje bezpośredni zwrot do adresata, ALBO występuje tylko bezpośredni zwrot do adresata,
- nieuwzględniony został jeden element polecenia (inny niż forma) ORAZ/LUB
- w pracy występują fragmenty nie dotyczące problemu wskazanego w poleceniu.

Uwaga: jeżeli za wypowiedź przyznano 0 pkt w kryterium *Realizacja tematu wypowiedzi*, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

## 2. Elementy retoryczne

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- argumentacja w pracy jest wnikliwa
- argumenty są poparte właściwymi przykładami
- argumenty są przedstawione w sposób uporządkowany, np. są przedstawione od najbardziej do najmniej ważnego albo są zapisane w porządku argument – kontrargument.

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>5 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Poglobiona argumentacja.</li> <li>• Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej.</li> <li>• Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.</li> </ul> |
| <b>4 pkt</b> | Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>3 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości.</li> <li>• Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej.</li> <li>• Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.</li> </ul>                |
| <b>2 pkt</b> | Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>1 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Podjęta próba argumentowania.</li> <li>• Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.</li> </ul>                                                                                                            |
| <b>0 pkt</b> | Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.                                                                                                                                                                                                                                                  |

## 3. Kompetencje literackie i kulturowe

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- uczeń wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (a także innych tekstów – jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze
- uczeń, pisząc np. o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, np. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma.

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).</li> <li>• Poprawność rzeczowa.</li> </ul>                  |
| <b>1 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).</li> </ul> <p>ALBO</p> |

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|              | <p>Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).</p> <p>ALBO</p> <p>Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe.</li> </ul> |
| <b>0 pkt</b> | Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

#### 4. Kompozycja tekstu

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- kompozycja wypowiedzi jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, np. czy rozprawka zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a list – zwrot do adresata, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i zwrot pożegnalny
- wypowiedź jest spójna, tzn. czy jest napisana w taki sposób, że łatwo się ją czyta dzięki np. jasnym powiązaniom wewnątrz zdań oraz między zdaniami i akapitami tekstu
- wypowiedź jest logiczna, tzn. czy jest zbiorem uporządkowanych myśli
- wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi.</li> <li>Graficznie wyodrębnione akapity.</li> <li>Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.</li> </ul> |
| <b>1 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi.</li> <li>Graficznie wyodrębnione akapity.</li> <li>Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi.</li> </ul>                                    |
| <b>0 pkt</b> | Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.                                                                                                                                                                                            |

#### 5. Styl

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- styl wypowiedzi jest odpowiedni do jej treści i formy, tzn. np. czy uczeń nie napisał rozprawki, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej
- styl wypowiedzi jest jednolity, tzn. czy uczeń konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy).

|              |                                                                                                                |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi.</li> <li>Jednolity.</li> </ul> |
| <b>1 pkt</b> | Sporadyczne usterki w odpowiedniości ORAZ/LUB jednolitości stylu.                                              |
| <b>0 pkt</b> | Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 pkt.                                                                |

## 6. Język

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in.:

- czy uczeń poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych
- czy środki językowe, których użył uczeń, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.

W ocenie należy również uwzględnić liczbę wszystkich błędów językowych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

Oceniając język wypowiedzi, należy najpierw ocenić zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Ostateczną liczbę punktów ustala się na podstawie oceny obu tych aspektów wypowiedzi, zgodnie z poniższą tabelą.

| Poprawność środków                                                                                                                                                                                                                                        | Nie więcej niż 4 błędy językowe | 5-7 błędów językowych | 8-10 błędów językowych | 11-13 błędów językowych | 14 lub więcej błędów językowych |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|-----------------------|------------------------|-------------------------|---------------------------------|
| Zakres środków                                                                                                                                                                                                                                            |                                 |                       |                        |                         |                                 |
| Szeroki zakres środków językowych, tzn. <ul style="list-style-type: none"> <li>• zróżnicowana składnia</li> <li>• zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.</li> </ul> | 4 pkt                           | 3 pkt                 | 2 pkt                  | 1 pkt                   | 0 pkt                           |
| Zadawalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne/odpowiednie do realizacji tematu.                                                                                                                                                | 3 pkt                           | 2 pkt                 | 1 pkt                  | 0 pkt                   | 0 pkt                           |
| Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste/ograniczone, utrudniające realizację tematu.                                                                                                                                              | 2 pkt                           | 1 pkt                 | 0 pkt                  | 0 pkt                   | 0 pkt                           |

Przykładowo, za wypowiedź, w której uczeń użył zadowalającego zakresu środków językowych i popełnił 6 błędów językowych, egzaminator przyzna 2 pkt w tym kryterium.

## 7. Ortografia

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy uwzględnić liczbę błędów ortograficznych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

|              |                                      |
|--------------|--------------------------------------|
| <b>2 pkt</b> | Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny. |
| <b>1 pkt</b> | 2–3 błędy ortograficzne.             |
| <b>0 pkt</b> | 4 lub więcej błędów ortograficznych. |

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

|              |                                       |
|--------------|---------------------------------------|
| <b>2 pkt</b> | Nie więcej niż 3 błędy ortograficzne. |
| <b>1 pkt</b> | 4–6 błędów ortograficznych.           |
| <b>0 pkt</b> | 7 lub więcej błędów ortograficznych.  |

## 8. Interpunkcja

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy uwzględnić liczbę błędów interpunkcyjnych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

|              |                                           |
|--------------|-------------------------------------------|
| <b>1 pkt</b> | Nie więcej niż 9 błędów interpunkcyjnych. |
| <b>0 pkt</b> | 10 lub więcej błędów interpunkcyjnych.    |

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

|              |                                            |
|--------------|--------------------------------------------|
| <b>1 pkt</b> | Nie więcej niż 11 błędów interpunkcyjnych. |
| <b>0 pkt</b> | 12 lub więcej błędów interpunkcyjnych.     |

## WYPRAWOWANIE O CHARAKTERZE TWÓRCZYM

Temat 2.

**Napisz opowiadanie o spotkaniu z bohaterem wybranej lektury obowiązkowej. Podczas wspólnej przygody znaleźliście przedmiot o niezwykłych właściwościach, który sprawił, że Wasza przygoda zakończyła się pomyślnie. Wypracowanie powinno dowodzić, że dobrze znasz wybraną lekturę obowiązkową.**

*Uwagi.*

- W opowiadaniu uwzględnione są następujące elementy: wspólna przygoda, wprowadzenie do fabuły opowiadania przedmiotu o niezwykłych właściwościach, pomyślne zakończenie przygody.
- Opowiadanie ma charakter twórczy, nie może być streszczeniem wybranej lektury obowiązkowej.

| Wymagania ogólne                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>I. Kształcenie literackie i kulturowe.</p> <p>1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich [...].</p> <p>2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej [...].</p> <p>3. Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej [...].</p> | <p><b>Klasy VII i VIII</b></p> <p>1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:</p> <p>7) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;</p> <p>9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi;</p> <p>10) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty [...].</p> <p>Zna lektury obowiązkowe.</p>                                                                                                                                                         |
| <p>II. Kształcenie językowe.</p> <p>2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.</p>                                                                                                                       | <p><b>Klasy IV–VI</b></p> <p>4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:</p> <p>1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym;</p> <p>2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych [...].</p> <p><b>Klasy VII i VIII</b></p> <p>3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:</p> <p>2) rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p>III. Tworzenie wypowiedzi.</p> <p>1. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi [...] pisemnych.</p> <p>4. Rozwijanie umiejętności stosowania środków stylistycznych i dbałości o estetykę tekstu oraz umiejętności organizacji tekstu.</p>                                | <p><b>Klasy IV–VI</b></p> <p>2. Mówienie i pisanie. Uczeń:</p> <p>1) tworzy spójne wypowiedzi w formach gatunkowych: [...] opowiadanie (twórcze [...]) [...];</p> <p>6) tworzy opowiadania związane z treścią utworu [...].</p> <p><b>Klasy VII i VIII</b></p> <p>1. Elementy retoryki. Uczeń:</p> <p>2) gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi [...];</p> <p>3) tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych.</p> |

## Zasady oceniania

### 1. Realizacja tematu wypowiedzi

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- wypowiedź jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu
- w wypowiedzi ujęte zostały wszystkie kluczowe elementy tematu, np. czy uczeń w odpowiedni sposób odwołał się do lektury wskazanej w poleceniu
- wypowiedź jest w całości na temat.

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu.</li> <li>• Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione.</li> <li>• Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.</li> </ul>                             |
| <b>1 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu.</li> <li>• Nieuwzględniony jeden element polecenia (inny niż forma). ORAZ/LUB</li> <li>• W pracy występują fragmenty nie dotyczące problemu wskazanego w poleceniu.</li> </ul> |
| <b>0 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO</li> <li>• Nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma).</li> </ul>                                                                             |

Uwaga: jeżeli za wypowiedź przyznano 0 pkt w kryterium *Realizacja tematu wypowiedzi*, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

### 2. Elementy twórcze

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- narracja w opowiadaniu jest konsekwentnie prowadzona
- wydarzenia są logicznie ułożone
- fabuła jest urozmaicona, np. czy zawiera elementy typowe dla opowiadania, takie jak zwroty akcji, dialog, puenta
- lektura wskazana w poleceniu została wykorzystana pobieżnie, czy w sposób ciekawy i twórczy.

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>5 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Funkcjonalna narracja.</li> <li>• Logiczny układ zdarzeń.</li> <li>• Urozmaicona fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 6 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja.</li> <li>• Twórcze wykorzystanie treści lektury.</li> </ul> |
| <b>4 pkt</b> | Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>3 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Funkcjonalna narracja.</li> <li>• Logiczny układ zdarzeń.</li> <li>• Prosta fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 4 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja.</li> </ul>                                                       |
| <b>2 pkt</b> | Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

|              |                                                                                                                                                                        |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Narracja częściowo funkcjonalna.</li> <li>Dopuszczalne usterki w logicznym układzie zdarzeń.</li> <li>Prosta fabuła.</li> </ul> |
| <b>0 pkt</b> | Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.                                                                                                  |

### 3. Kompetencje literackie i kulturowe

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- uczeń wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (a także innych tekstów – jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze
- uczeń, pisząc np. o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, np. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma.

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).</li> <li>Poprawność rzeczowa.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>1 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).</li> </ul> <p>ALBO</p> <p>Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).</p> <p>ALBO</p> <p>Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe.</li> </ul> |
| <b>0 pkt</b> | Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

### 4. Kompozycja tekstu

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- kompozycja wypowiedzi jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, np. czy rozprawka zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a list – zwrot do adresata, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i zwrot pożegnalny
- wypowiedź jest spójna, tzn. czy jest napisana w taki sposób, że łatwo się ją czyta dzięki np. jasnym powiązaniom wewnątrz zdań oraz między zdaniami i akapitami tekstu
- wypowiedź jest logiczna, tzn. czy jest zbiorem uporządkowanych myśli
- wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi.</li> <li>Graficznie wyodrębnione akapity.</li> <li>Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.</li> </ul> |
| <b>1 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi.</li> <li>Graficznie wyodrębnione akapity.</li> <li>Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi.</li> </ul>                                    |
| <b>0 pkt</b> | Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.                                                                                                                                                                                            |

## 5. Styl

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- styl wypowiedzi jest odpowiedni do jej treści i formy, tzn. np. czy uczeń nie napisał rozprawki, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej
- styl wypowiedzi jest jednolity, tzn. czy uczeń konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy).

|              |                                                                                                                |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2 pkt</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi.</li> <li>Jednolity.</li> </ul> |
| <b>1 pkt</b> | Sporadyczne usterki w odpowiedniości ORAZ/LUB jednolitości stylu.                                              |
| <b>0 pkt</b> | Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 pkt.                                                                |

## 6. Język

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in.:

- czy uczeń poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych
- czy środki językowe, których użył uczeń, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.

W ocenie należy również uwzględnić liczbę wszystkich błędów językowych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

Oceniając język wypowiedzi, należy najpierw ocenić zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Ostateczną liczbę punktów ustala się na podstawie oceny obu tych aspektów wypowiedzi, zgodnie z poniższą tabelą.

| Poprawność środków<br>Zakres środków                                                                                                                                                                                                                         | Nie więcej niż<br>4 błędy<br>językowe | 5-7 błędów<br>językowych | 8–10 błędów<br>językowych | 11–13 błędów<br>językowych | 14 lub więcej<br>błędów<br>językowych |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|--------------------------|---------------------------|----------------------------|---------------------------------------|
| Szeroki zakres środków językowych, tzn.<br><ul style="list-style-type: none"> <li>• zróżnicowana składnia</li> <li>• zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.</li> </ul> | 4 pkt                                 | 3 pkt                    | 2 pkt                     | 1 pkt                      | 0 pkt                                 |
| Zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne/odpowiednie do realizacji tematu.                                                                                                                                                   | 3 pkt                                 | 2 pkt                    | 1 pkt                     | 0 pkt                      | 0 pkt                                 |
| Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste/ograniczone, utrudniające realizację tematu.                                                                                                                                                 | 2 pkt                                 | 1 pkt                    | 0 pkt                     | 0 pkt                      | 0 pkt                                 |

Przykładowo, za wypowiedź, w której uczeń użył zadowalającego zakresu środków językowych i popełnił 6 błędów językowych, egzaminator przyzna 2 pkt w tym kryterium.

## 7. Ortografia

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy uwzględnić liczbę błędów ortograficznych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

|              |                                      |
|--------------|--------------------------------------|
| <b>2 pkt</b> | Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny. |
| <b>1 pkt</b> | 2–3 błędy ortograficzne.             |
| <b>0 pkt</b> | 4 lub więcej błędów ortograficznych. |

### Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

|              |                                       |
|--------------|---------------------------------------|
| <b>2 pkt</b> | Nie więcej niż 3 błędy ortograficzne. |
| <b>1 pkt</b> | 4–6 błędów ortograficznych.           |
| <b>0 pkt</b> | 7 lub więcej błędów ortograficznych.  |

## 8. Interpunkcja

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy uwzględnić liczbę błędów interpunkcyjnych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

|              |                                           |
|--------------|-------------------------------------------|
| <b>1 pkt</b> | Nie więcej niż 9 błędów interpunkcyjnych. |
| <b>0 pkt</b> | 10 lub więcej błędów interpunkcyjnych.    |

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

|              |                                            |
|--------------|--------------------------------------------|
| <b>1 pkt</b> | Nie więcej niż 11 błędów interpunkcyjnych. |
| <b>0 pkt</b> | 12 lub więcej błędów interpunkcyjnych.     |

## KRYTERIA OCENY PRAC UCZNIÓW ZE SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W UCZENIU SIĘ

1. Za błędy ortograficzne w przypadku uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się uznaje się:

- błędy w zapisie wyrazów z *u – ó, ż – rz, h – ch*
- łamanie zasady pisania wielką literą na początku zdania.

2. W ocenie poprawności ortograficznej w pracach uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się egzaminator nie będzie uwzględniał innych niż wymienione w punkcie 1. błędów w zapisie (tzn. nie będzie liczył ich jako błędy ortograficzne), w tym:

- **dodawania, opuszczania, przestawiania liter, sylab lub całych wyrazów**
- **mylenia liter**
  - o podobnym kształcie (*a – o, l – ł – t, n – r, m – n, u – w, e – ę, a – ą, i – j, u – y*)
  - dużych i małych (z wyjątkiem początku zdania)
  - odpowiedników głosek zbliżonych fonetycznie (*b – p, d – t, w – f, g – k, dz – c, sz – s, i – y, ę – em – en, ą – om – on, ś – ź, ć – dź*)
  - różniących się w położeniu w stosunku do osi pionowej (*p – b, d – b*) lub poziomej (*m – w, n – u, b – p, d – g, p – g*)
- **ominięcia drobnych elementów graficznych, w tym**
  - oznaczania miękkości nad literami
  - kropek (*dż, ż, i, j*)
  - „ogonków” przy literach *ą* lub *ę* i kreski (wężyka) przy literach *ó, t* lub *ł*
- **błędów dotyczących podziału wyrazu**
- **błędów dotyczących dźwięczności** (*kóska* zamiast *kózka*, *proźba* zamiast *prośba*)
- **błędów wynikających ze schematycznego stosowania zasad ortografii**, np. *startóje* bo *startować*
- **mylenia przedrostków z przyimkami** (*pode szły*)
- **błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami** (*wklasie, zachwilę, napewno*)
- **niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich** (*słonice* zamiast *słońce*, *rosinie* zamiast *rośnie*).

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

## OCENA POPRAWNOŚCI ORTOGRAFICZNEJ

W latach 2026–2030 poprawne jest stosowanie przez zdającego zarówno pisowni zgodnej z zasadami ortografii obowiązującymi do 31 grudnia 2025 r., jak i pisowni zgodnej z zasadami wprowadzonymi od 1 stycznia 2026 r. Zdający zachowa poprawność pisowni, jeżeli wybierze jedną z norm dla pisowni określonego wyrazu i będzie stosował ją konsekwentnie w całym tekście. Egzaminator zaznaczy błąd ortograficzny tylko wtedy, gdy w tej samej pracy ten sam wyraz zostanie zapisany na dwa różne sposoby (np. raz *Białostoczanin*, a raz *białostoczanin*).

## ZASADY PISOWNI POLSKIEJ ZMIENIONE OD 1 STYCZNIA 2026 ROKU

| Lp.                   | Zasada pisowni polskiej od 1.01.2026 r.                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Przykłady                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| WIELKIE I MAŁE LITERY |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                           |
| 1.                    | <b>W zakresie użycia wielkich liter w nazwach własnych:</b>                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                           |
| a)                    | <b>w nazwach komet</b> wprowadzenie zapisu wszystkich członów <b>wielką literą</b>                                                                                                                                                                                                                                       | <i>Kometa Halleya, Kometa Enckego</i>                                                                                                                                                                                     |
| b)                    | <b>w nazwach obiektów przestrzeni publicznej</b> wprowadzenie pisowni <b>wielką literą</b> stojącego na początku wyrazu <i>aleja, brama, bulwar, osiedle, plac, park, kopiec, kościół, klasztor, pałac, willa, zamek, most, molo, pomnik, cmentarz</i> (przy utrzymaniu pisowni <b>małą literą</b> wyrazu <i>ulica</i> ) | <i>ulica Józefa Piłsudskiego, Aleja Róż, Brama Warszawska, Plac Zbawiciela, Park Kościuszki, Kopiec Wandy, Kościół Mariacki, Pałac Staszica, Zamek Książ, Most Poniatowskiego, Pomnik Ofiar Getta, Cmentarz Rakowicki</i> |
| c)                    | wprowadzenie pisowni <b>wielką literą</b> wszystkich członów (oprócz przyimków i spójników oraz wyrażen typu <i>imienia</i> ) <b>w wielowyrzowych nazwach lokali usługowych i gastronomicznych oraz instytucji kultury</b>                                                                                               | <i>Kawiarnia Literacka, Kino Charlie, Apteka pod Orłem, Hotel pod Różą, Zajazd u Kmicica, Pierogarnia Krakowiacy, Teatr Wielki</i>                                                                                        |
|                       | <b>Uwaga!</b> Jeśli wyrazy <i>bar, apteka, hotel</i> uznaje się za określenia rodzajowe, można je zapisywać małą literą.                                                                                                                                                                                                 | <i>bar Flisak, apteka Pod Orłem</i>                                                                                                                                                                                       |
| d)                    | wprowadzenie pisowni <b>wielką literą</b> wszystkich członów (oprócz przyimków i spójników oraz wyrazów typu <i>imienia</i> ) <b>w nazwach orderów, medali, odznaczeń, nagród i tytułów honorowych.</b>                                                                                                                  | <i>Nagroda Nobla, Nagroda Artystyczna Miasta Lublin, Nagroda Rektora za Wybitne Osiągnięcia Naukowe, Ambasador Polszczyzny, Nagroda im. Jana Karłowicza i Poli Nireńskiej</i>                                             |
|                       | <b>Uwaga!</b> Jeśli wyrazy typu: <i>medal, nagroda, odznaka</i> uznaje się za określenia rodzajowe, które poprzedzają nazwę własną, można je zapisywać małą literą.                                                                                                                                                      | <i>nagroda Polskie Noble, medal Za Zasługi dla Pożarnictwa</i>                                                                                                                                                            |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.                                  | Wprowadzenie pisowni <b>wielką literą nazw mieszkańców miast i ich dzielnic, osiedli i wsi.</b>                                                                                                                                                              | <i>Warszawianin, Zgierzanin, Ochocianka, Mokotowianin</i>                                                                                                   |
|                                     | <b>Uwaga!</b> Dopuszczenie alternatywnego zapisu (małą lub wielką literą) nieoficjalnych nazw etnicznych.                                                                                                                                                    | <i>kitajec lub Kitajec, jugol lub Jugol, angol lub Angol, żabojad lub Żabojad, szkop lub Szkop, makaroniarz lub Makaroniarz</i>                             |
| 3.                                  | Wprowadzenie pisowni <b>wielką literą</b> nie tylko <b>nazw firm, marek i modeli wyrobów przemysłowych</b> , lecz także <b>pojedynczych egzemplarzy tych wyrobów.</b>                                                                                        | <i>samochód marki Ford, pod oknem zaparkował czerwony Ford</i>                                                                                              |
| 4.                                  | Ujednolicenie zapisu ( <b>małą literą</b> ) <b>przymiotników tworzonych od nazw osobowych</b> , bez względu na to, czy ich interpretacja jest dzierżawcza (odpowiadają na <b>pytanie czyj?</b> ), czy też jakościowa (odpowiadają na <b>pytanie jaki?</b> ). | <i>dramat szekspirowski, epoka zygmuntońska, koncert chopinowski, koncepcja kartezjańska, filozofia sokratejska, dialogi platońskie, wiersz miłoszowski</i> |
|                                     | <b>Uwaga!</b> Przymiotniki tworzone od imion ( <b>rzadziej od nazwisk</b> ) zakończone na <b>-owy, -in (-yn), -ów</b> będą mogły być zapisywane <b>małą lub wielką literą.</b>                                                                               | <i>poezja miłoszowska lub poezja Miłoszowska, zosina lalka lub Zosina lalka, jacków dom lub Jacków dom</i>                                                  |
| <b>PISOWNIA ŁĄCZNA I ROZDZIELNA</b> |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                             |
| 5.                                  | Wprowadzenie <b>rozdzielnej</b> pisowni <b>częstek -bym, -byś, -by, -byśmy, -byście ze spójnikami.</b>                                                                                                                                                       | <i>Zastanawiam się, czy by nie pojechać w góry.</i>                                                                                                         |
| 6.                                  | Ustanowienie pisowni <b>łącznej nie- z imiesłowami odmiennymi</b> (bez względu na interpretację znaczeniową: czasownikową lub przymiotnikową), tj. zniesienie wyjątku zezwalającego na „świadomą pisownię rozdzielną”.                                       | <i>niemający, nieprzytomny</i>                                                                                                                              |
| 7.                                  | Wprowadzenie <b>łącznej pisowni członu pół-</b> w wyrażeniach określających jedno pojęcie oraz <b>pisowni z łącznikiem</b> w połączeniu typu: <i>pół-Polka, pół-Francuzka</i> (odniesionym do osoby będącej w połowie Polką, w połowie Francuzką).           | <i>półżartem, półserio; półzabawa, półnauka; półspał, półczuwał</i><br><br><i>pół-Polka, pół-Francuzka</i>                                                  |
| 8.                                  | Wprowadzenie <b>jednolitej łącznej pisowni częstek niby-, quasi-</b> z wyrazami zapisywanymi <b>małą literą</b> przy zachowaniu <b>pisowni z łącznikiem</b> przed wyrazami zapisywanymi <b>wielką literą.</b>                                                | <i>nibyartysta, nibyromantycznie; quasiopiekun, quasinauka, quasipostępowy</i><br><br><i>niby-Polak, quasi-Anglia</i>                                       |
| 9.                                  | Wprowadzenie <b>łącznej</b> pisowni <b>nie- z przymiotnikami i przysłówkami odprzymiotnikowymi</b> bez względu na                                                                                                                                            | <i>niemiły, niemilszy, nienajmilszy; nielepiej, nieprędzej, nienajlepiej, nienajstaranniej</i>                                                              |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                            |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     | kategorię stopnia, a więc także w stopniu wyższym i najwyższym.                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                            |
| 10. | <b>W zakresie pisowni prefiksów:</b>                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                            |
| a)  | uzupełnienie reguły ogólnej: w języku polskim <b>przedrostki</b> – rodzime i obce – pisze się łącznie z wyrazami zapisywanymi małą literą. Jeśli <b>wyraz zaczyna się od wielkiej litery, możliwa jest pisownia z łącznikiem lub rozdzielna</b> | <i>super-Europejczyk</i><br>albo<br><i>super Europejczyk</i>                                                                               |
| b)  | dopuszczenie <b>rozdzielnej</b> pisowni z wyrazami zapisywanymi małą literą <b>częstek</b> takich jak <b>super-, ekstra-, eko-, wege-, mini-, maxi-, midi-, mega-, makro-</b> , które mogą występować również jako samodzielne wyrazy.          | <i>miniwieża</i> lub <i>mini wieża</i><br><i>superpomysł</i> lub <i>super pomysł</i><br><i>ekstrazarobki</i> lub <i>ekstra zarobki</i>     |
| 11. | Dopuszczenie <b>w parach wyrazów równorzędnych, podobnie lub identycznie brzmiących</b> , występujących zwykle razem, trzech wersji pisowni:<br>– <b>z łącznikiem</b><br>– <b>z przecinkiem</b><br>– <b>rozdzielnie.</b>                        | <i>tuż-tuż; trzask-prask; bij-zabij;</i><br><br><i>tuż, tuż; trzask, prask; bij, zabij;</i><br><br><i>tuż tuż; trzask prask; bij zabij</i> |

Ewa Kołodziejek, Danuta Krzyżyk, Aldona Skudrzyk, Barbara Sobczak, *Mały słownik ortograficzny. Nowe reguły pisowni 2026*, Warszawa 2025.  
Rada Języka Polskiego przy Prezydium PAN, *Zasady pisowni i interpunkcji polskiej*, Warszawa 2024.